

לומדים רבי נחמן עם עופר גיסין

www.nekudatova.com

נקודה טובה מפרשת השבוע / מאת עופר גיסין

לע"נ מידד בן דב ושושנה ז"ל | דליה בת איסר ומרים ז"ל

[מאמר למנויים. ניתן לעשות מנוי באתר 'נקודה טובה' או בוואטסאפ 058-7007272]

תגובות והערות ניתן לשלוח למייל lomdim@nekudatova.com

פרשת לך לך / "לך אל עצמך"

"המהפכה האברהמית"

בפרשת 'לך לך' התורה מספרת לנו על אברהם אבינו, המכונה בפי כל גדולי ישראל "ראש המאמינים"¹, כי הוא גילה את האמונה בעולם. לימוד דרכו של אברהם אבינו בגילוי האמונה דרך חיפוש עצמי ודבקות במטרה מתאים לכל אחד ואחד מאיתנו. במאמר כאן ננסה למצוא רעיונות ועצות שילמדו גם אותנו להשתלב ולהמשיך במהפכה שעשה אברהם אבינו בעולם. אפשר לקרוא לה "המהפכה האברהמית".

הדיבר הראשון בעשרת הדברות הוא מצוות האמונה: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִפֶּיַת עֶבְדִים"². ופירוש המצוה מופיע אצל הרמב"ם: "היא הציווי אשר ציוונו בהאמנת האלהות, והוא שנאמין שיש שם עילה וסיבה, הוא פועל לכל הנמצאים, והוא אומר: 'אנכי ה' אלהיך'". והדיבר השני הוא: "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה"³. עבודה זרה היא העבירה החמורה ביותר בתורה. תחילת האמונה היא שלילת העבודה הזרה.

הרמב"ם מסביר⁴:

"בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה, ונבערה עצת חכמי אותו הדור. ואנוש עצמו, מן הטועים. וזו הייתה טעותם: אמרו הואיל והאל ברא כוכבים אלו וגלגלים אלו להנהיג את העולם, ונתנם במרום, וחלק להם כבוד, והם שמשים המשמשים לפניו ראויים הם לשבחם ולפארם, ולחלוק להם כבוד. וזה הוא רצון האל ברוך הוא, לגדל ולכבד מי שגידלו וכיבדו, כמו שהמלך רוצה לכבד עבדיו והעומדים לפניו, וזה הוא כיבודו של מלך.

¹ מהר"ל מפראג, ספר גבורות השם פרק ט', ועוד במקורות רבים

² שמות כ, ב

³ שם כ, כא

⁴ רמב"ם, ספר המדע, הלכות עבודה זרה פרק א'

כיון שעלה דבר זה על ליבם, התחילו לבנות לכוכבים היכלות, ולהקריב להם קרבנות, ולשבחם ולפארם בדברים, ולהשתחוות למולן כדי להשיג רצון הבורא, בדעתם הרעה. וזה, היה עיקר עבודה זרה.

ואחר שארכו הימים, עמדו בכני אדם נביאי שקר, ואמרו שהאל ציווה להם ואמר להם: עבדו כוכב פלוני, או כל הכוכבים, והקריבו לו ונסכו לו כך וכך, ובנו לו היכל ועשו צורתו כדי להשתחוות לה, כל העם הנשים והקטנים ושאר עם הארץ. ומודיע להם צורה שבדה מליבו, ואומר זו היא צורת הכוכב הפלוני שהודיעוהו בנבואתו.

והתחילו על דרך זו לעשות צורות בהיכלות ותחת האילנות ובראשי ההרים ועל הגבעות, ומתקבצים ומשתחוים להם. ואומרין לכל העם שזו הצורה מטיבה ומריעה, וראוי לעובדה וליראה ממנה. והכומרין אומרין להם שבעבודה זו, תרכו ותצליחו. ועשו כך וכך, ואל תעשו כך וכך.

והתחילו כוזבים אחרים, לעמוד ולומר שהכוכב עצמו או הגלגל עצמו או המלאך דיבר עימם ואמר להם, עבדוני בכך וכך, והודיע להם דרך עבודתו, ועשו כך, ואל תעשו כך. ופשט דבר זה בכל העולם, לעבוד את הצורות בעבודות משונות זו מזו, ולהקריב להן, ולהשתחוות.

וכיון שארכו הימים, נשתקע השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם, ולא הכירוהו. ונמצאו כל עם הארץ והנשים והקטנים, אינן יודעין אלא הצורה של עץ ואבן וההיכל של בנין, שנתחנכו מקטנותן להשתחוות להן ולעובדן, ולהישבע בשמן.

והחכמים שהיו בהן כגון הכומרין וכיוצא בהן, מדמין שאין שם אלוה אלא הכוכבים והגלגלים שנעשו הצורות האלו בגלגל ולדמותן. אבל צור העולמים, לא היה שם מכירו ולא יודעו, אלא יחידים בעולם, כגון חנוך ומתושלח ונוח ושם ועבר. ועל דרך זו, היה העולם מתגלגל והולך, עד שנולד עמודו של עולם, שהוא אברהם אבינו עליו השלום."

הרמב"ם מספר על תהליך גילוי האמת של אברהם, ומסכם בדבריו את מדרשי חז"ל על הנושא:

"כיון שנגמל איתן⁵ זה, התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן, ולחשוב ביום ובלילה, והיה תמה: היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד, ולא יהיה לו מנהיג. ומי יסבב אותו, לפי שאי אפשר שיסבב את עצמו. ולא היה לו לא מלמד ולא מודיע דבר, אלא מושקע באור כשדים בין עובדי עבודה זרה הטיפשים.

ואביו ואימו וכל העם עובדים עבודה זרה, והוא היה עובד עימהן. וליבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת, והבין קו הצדק, מדעתו הנכונה. וידע שיש שם אלוה אחד, והוא מנהיג הגלגל, והוא ברא הכול, ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו.

וידע שכל העם טועים, ודבר שגרם להם לטעות, זה שעובדים את הכוכבים ואת הצורות, עד שאבד האמת מדעתם. ובן ארבעים שנה, הכיר אברהם את כוראו.

כיון שהכיר וידע, התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עימם, ולומר שאין זו דרך האמת, שאתם הולכים בה. ושיבר הצלמים [הפסלים], והתחיל להודיע לעם, שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם, ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך, כדי שיכירוהו כל

⁵ אברהם אבינו נקרא אצל חז"ל 'איתן'. בתהלים פט, א ובעוד פסוקים מופיע השם "איתן האזרחי". ואמרו חז"ל שהכוונה לאברהם אבינו (מסכת בבא בתרא דף ט"ו. ובזוהר שמות דף ק"ו.).

הברואים הבאים. וראוי לאבד ולשבר כל הצורות, כדי שלא יטעו בהן כל העם, כמו אלו שהן מדמין, שאין שם אלוה אלא אלו.

כיון שגבר עליהם בראיותיו, ביקש המלך להורגו. נעשה לו נס, ויצא לחרן. והתחיל לעמוד ולקרנות בקול גדול לכל העם, ולהודיעם שיש אלוה אחד לכל העולם, ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה, עד שהגיע לארץ כנען, והוא קורא, שנאמר "ויקרא שם בשם ה', אל עולם"⁶.

וכיון שהיו העם מתקבצין לו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד לפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורכבות, והם אנשי בית אברהם. ושתל בליבם העיקר הגדול הזה, וחיבר בו ספרים. והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומחזיר, ויצחק הודיעו ליעקוב ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיר כל הנלווים אליו."

"והבין קו הצדק מדעתו הנכונה"

אברהם אבינו מתחיל מחדש. הרמב"ם כתב: "ולא היה לו לא מלמד ולא מודיע דבר. וליבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת, והבין קו הצדק מדעתו הנכונה". לא בדרך של התגלות, אלא חיפוש בליבו, והבנה מדעתו.

צריך לשים לב למילים. לא בכדי הרמב"ם נהיה עמוד לימוד התורה שבנגלה בעם ישראל. כי ספרו 'משנה תורה' הוא ספר שמקיף את כל מצוות התורה. כל מילה ברמב"ם מדויקת. סגנון הכתיבה שלו מכונה "לשון הזהב". במשך מאות שנים כל לומדי התורה מדקדקים בכל מילה שלו בלימוד ההלכתי כנהוג בישיבות. אבל גם כאשר הרמב"ם כותב דברי אמונה, השקפה ומוסר, כמו הקטע שהבאנו כאן, צריך לדקדק בכל מילה.

הוא מסביר שכשאברהם היה קטן, התחיל לשוטט בדעתו, התחיל לחפש את האמת: מי מנהיג את העולם הזה? מהי האחדות הכוללת שהיא המכנה המשותף של כל העולם? אנחנו מאמינים באל שהוא אחד, יחיד ומיוחד, והוא האחדות הכוללת, ואין עוד מלבדו. זה עומק חכמת האמונה. אברהם אבינו שוטט בדעתו לנסות למצוא מה המכנה המשותף של הכל. הבריאה מורכבת מאינספור 'חרוזים'. מהו החוט שמקשר את כל החרוזים הללו? זה עומק ההשגה הרוחנית שאדם יכול להגיע אליה כאן בעולם הזה. אברהם שוטט בדעתו למצוא את המקור הכללי לכל המציאות.

ואז כשהגיע לגיל ארבעים, השיג את דרך האמת והבין את 'קו הצדק' מתבוננתו הנכונה בעצמו. לא בדרך של התגלות. המאמין הראשון בעולם, שהוא מורה הדרך של המין האנושי לאמונה, לא התגלה לו מלאך ולא התגלה לו אלוקים, ולא קרה לו דבר על טבעי. אלא קודם כל הוא השיג את הכל מכך שהוא שוטט בדעתו והבין את דרך האמת מתבוננתו הנכונה.

כלומר התורה אומרת לכל אחד מאיתנו: מי היה בפסגה של גילוי האמונה? מי היה החלוץ הראשון? אברהם אבינו. הוא גילה את הכל בליבו ודעתו בלי שום ניסים. גם לך יש את היכולת לשוטט בדעתך ולחפש בליבך ולמצוא את האלוקים.

⁶ בראשית כא, לג

זה מה שאברהם אבינו לימד, וזאת נקודת המוצא של כל היהדות. אם האדם חושב שהשאלות שיש לו על העולם, ועל האלוקים, ועל עצמו הן 'תקלה', הוא טועה. הכל לא ברור, הכל לא גלוי, כל העולם מלא שאלות קשות ביותר. שאלות על האלוקים, שאלות על האדם, שאלות על התנהלות העולם.

ומה שהיהדות מלמדת אותנו הוא ששאלות שדורשות בירור אינן פסולות, אלא הבירור הוא תהליך מובנה בתוך עבודת האדם. זאת היתה התוכנית האלוקית. לשים את האדם בעולם שהוא חידה, ותפקידו לשאול את השאלה, לשוטט בליבו, לשוטט בדעתו, עד שיביין את דרך האמת ואת קו הצדק. המורשת שלנו מאברהם אבינו היא דרך של חיפוש.

במשך השנים תפיסת האמונה של בני אדם, גם בתוך עם ישראל, הפכה להיות מאוד ממסדית. כשמדברים על הדת, מתכוונים לממסד הדתי. נוצר מצב, שלעיתים עיקר תשומת הלב בשמירת המצוות מופנית להשתלבות בתוך הממסד הדתי והחברתי. ואם כי בודאי למוסדות החברתיים יש חשיבות גדולה, עדיין יש לזכור את הרוכד האישי ביחסים שבין האדם לבוראו. אברהם אבינו הוא האדם הראשון שגילה את האמונה בעולם בעצמו ומתוך עצמו. והקדיש את חייו ללמד את הדרך הזו לבני האדם, והעמיד את משפחתו כמלמדי האמונה בעולם.

לפתור את חידת העולם והחיים

ה'חזון אי"ש', רבי אברהם ישעיהו קרליץ, היה מגדולי הרבנים בדור שלפנינו ונפטר לפני כשבעים שנה. אלה המילים הנפלאות שכתב בספרו 'אמונה וביטחון':

"אם האדם הוא בעל נפש, ושעתו שקט, חופשי מרעבון תאווני, ועינו מרהיכה ממחזה שמים לרום וארץ לעומק, הוא נרגש ונדהם, כי העולם נדמה לפניו כחידה סתומה כמוסה ונפלאה, והחידה הזאת מלטפת את לבבו, והוא כמתעלף, לא נשאר בו רוח חיים. בלתי אל החידה כל מעיינו ומגמתו, ודעת פתרונה כלתה נפשו, ונבחר לו לבוא באש ובמים בשבילה, כי מה לו ולחיים, אם החיים האלה נעלמים ממנו בתכלית ההעלם".⁷

ה'חזון אי"ש' אומר בלשונו המיוחדת שאנחנו צריכים שלושה תנאים כדי לגשת אל החיפוש. קודם כל אתה צריך להיות אדם 'בעל נפש', ממוקד בחיפוש ובמחשבה על דברים מרוממים. דבר שני אתה צריך שתהיה לך 'שעת השקט', זמן הפנוי מטרדה ובלבול מאירועי החיים. דבר שלישי אתה צריך להיות חופשי מ'רעבון תאווני', לשחרר את עצמך מהשעבוד לתאוות.

אם תפנה את עצמך ותחתור להשיג את שלושת הדברים האלה, ולו רק לשעה מסויימת, ותסתכל על העולם, אז תחוש שהעולם הוא חידה סתומה כמוסה ונפלאה, בין מצד הבריאה עצמה עם כל פלאי הטבע, ובין מצד האירועים שמקיפים את חיי האדם, ועד ההיסטוריה של המין האנושי. "חידה סתומה, כמוסה ונפלאה" ש"דעת פתרונה כלתה נפשו". הרצון היחידי שיהיה לו הוא לפתור את חידת החיים. כי מה לו ולחיים אם הם נעלמים ממנו בתכלית ההעלם? האדם צריך לומר: 'לא מתאים לי להיות ככה'. יש בעומק לבי אמונה שלכל יש תכלית. ואני צריך למצוא אותה.

זה מה שרבי נחמן אמר לתלמידו רבי נתן: "הלא אתה מדבר עם אנשים. תשאל אותם: מה?!"⁸. "מה התכלית מכל זה?". כל אחד צריך לשאול את עצמו מה התכלית בחיים שלי? אפשר לאכול, לישון,

⁷ אמונה וביטחון פרק א' אות א'

⁸ שיחות הר"ן סימן רפ"ו

לבלות ולצחוק, הכל 'חוקי'. אבל בכל מצב ומצב אני יודע לאן אני מחובר. להחדיר משמעות בכל פרטי החיים. להכריז מלחמה על הסתמיות.

"ונשמתו נעימה עליו"

עוד כותב ה'חזון אי"ש':

"כאשר זכה שכל האדם לראות אמיתות מציאותו יתברך, מיד נכנסת בו שמחת גיל אין קץ, ונשמתו נעימה עליו"⁹.

זאת התכלית. המטרה בבריאת האדם היא שלאדם יהיה טוב! כמו שכתב הרמח"ל בספרו "מסילת ישרים"¹⁰:

"והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא".

הקב"ה הוא הטוב האמיתי, ומטבע הטוב להיטיב¹¹, והוא ברא את העולם הזה כדי להיטיב לברואיו. כל מה שעובר עליך בחיים, גם דברים שנראים לך קשים ומרים, הם חלק מההטבה שהקב"ה מטיב לך. אבל החיבור עם האמונה יכול להביא "שמחת גיל אין קץ" כדברי ה'חזון אי"ש', והאדם יכול לזכות למצב של "ונשמתו נעימה עליו".

החיפוש מתחיל מהכרת עצמי

כדברי חז"ל¹² מופיע תיאור של ויכוח בין אברהם אבינו לבין נמרוד מלך אור כשדים, הכופר הראשון¹³. הם דנים ביניהם למי ראוי להשתחוות, כלומר מהו הכוח שאותו צריך לעבוד. נמרוד רוצה להשתחוות לאש. אבל אברהם אומר לו שהרי המים מכבים את האש. והענן טעון מים. והרוח מסיעה את הענן, אבל האדם עומד גם מול הרוח. אם כן: "נשתחוה לאדם". אבל הרי האדם יודע בעצמו שהוא לא הכוח שיצר ומוביל את הבריאה, ממילא יש לחפש באופן אחר. במקום אחר אומרים חז"ל שהויכוח הזה היה בין אברהם לבין עצמו. מעין סיכום תמציתי של "וליבו משוטט ומבין". נקודת ההתחלה של החיפוש היא הכרת עצמו.

זה ענין שדורש הדגשה, כי בדרך כלל לא מדברים עליו. מי שמתחיל לחפש בתוך היהדות, מוצא שעיקר הנקודה היא כזאת: אם לא תמצא את עצמך לא תוכל למצוא את הבורא.

⁹ אמונה ובטחון פרק א' אות ט'

¹⁰ מסילת ישרים פרק א'

¹¹ זהו ביטוי שגור בספרי חכמי ישראל מימי רבי סעדיה גאון ועד לספרי קבלה וחסידות

¹² מדרש בראשית רבה לח, יג

¹³ רש"י על בראשית י, ח

כך כותב רבי אברהם אבן עזרא, מגדולי מפרשי התורה שחי לפני כאלף שנים:

"ולא יוכל לדעת השם אם לא ידע נפשו ונשמתו וגופו. כי כל מי שלא ידע מהות נפשו, חכמת מה לו [כלומר אין לו כלל חכמה]"¹⁴.

כל עוד לא הכרת את עצמך ומהות נפשך, אין כאן מי שיעבוד את הבורא. הכרת עצמך היא החכמה הראשונה.

האדם שואל "איה מקום כבודו"¹⁵, איפה אלוקים. זאת צעקת הלב מיום בריאת האדם עד עצם היום הזה. בכל מאורע פרטי או מול ארועים עולמיים, האדם טוען ומתלונן לפני הבורא: 'איפה אתה'?

אבל השאלה הראשונה בתורה היא 'איכה', השאלה שהבורא שאל את אדם הראשון¹⁶. איפה אתה? לא במובן של מיקום, שהרי הקב"ה רואה הכל ויודע הכל, אלא 'איפה אתה' במובן של 'להיכן הגעת, לאן נפלת?'. הקב"ה אומר כביכול: 'אתה שואל אותי איפה אני, אבל אני שאלתי קודם!'... וזאת היא השאלה החשובה ביותר.

בני האדם עוסקים בשאלה 'איפה אלוקים', כבר אלפי שנים. עוסקים בזה באופן פילוסופי, מיסטי, או דתי, אבל השאלה המרכזית צריכה להיות עוסקים בה היא 'איפה האדם'. איפה אני.

ידוע הכלל בשם הבעש"ט שבמקום שמחשבתו של אדם נמצאת - שם הוא נמצא¹⁷. לכן השאלה 'איפה אני' פירושה: 'איפה המחשבות שלי נמצאות?'. זו העבודה הראשונה שמוטלת העל האדם. אחת לכמה שעות, במשך דקה או שתיים, האדם שואל: 'איפה המחשבות שלי? איפה אני נמצא?'. בלשונו של רבי נחמן בסיפורי מעשיות¹⁸: 'היכן אני בעולם?'. היכן אני בעולמי, והיכן אני בעולמו של הקב"ה. ועיקר החיפוש הוא כדברי רבי נחמן: "וצריך כל אחד לחפש את עצמו ולחזק את עצמו באמונה"¹⁹.

האמונה היא הכוח הצומח

למה צריך לעשות את זה? מפני שהאדם לא מאושר. הוא מרגיש שהוא דורך במקום, נשחק על ידי השיגרה המעייפת, כאילו נרקב והולך. אין שום צמיחה.

כולם מדברים בזמננו על צמיחה והעצמה. הדרך העיקרית לזה היא לחפש את עצמו היכן הוא נמצא באמונה, ולחזק את עצמו על ידה. אומר רבי נחמן²⁰:

"עיקר העצבות והעצלות הוא מחמת חסרון אמונה. כמו למשל, כשמניחין חיטה בארץ טובה, אזי הוא גדל וצומח יפה, ואינו מזיק לו שום רוח ולא זיקים ורעמים. וזה מחמת שיש כוח

¹⁴ פירושו על התורה, שמות לא, יח

¹⁵ נוסח 'קדושה' שאומרים בתפילת מוסף שבת

¹⁶ בראשית ג, ט

¹⁷ הענין מופיע בספרי חסידות רבים. המקור הוא בספר צוואת הריב"ש: "שכמו שאדם מחשב שם הוא". בספרו של המגיד רבי יעקב יוסף מפולנאה 'כתונת פסים' פרשת קרח: "ובשם מורי שמעתי באריכות, ונכתוב בקיצור, כי במקום שמחשבת האדם, שם הוא כולו". ובספר דגל מחנה אפרים של רבי אפרים מסדילקוב נכד הבעש"ט בפרשת שמות (ד"ה ותעל שועתם): "על פי הידוע מאדוני אבי זקני זללה"ה כי במקום שמחשבתו של אדם שם, שם הוא כולו".

¹⁸ מעשה מאבידת בת מלך

¹⁹ ליקוטי מוהר"ן תנינא תורה ה'

²⁰ ליקוטי מוהר"ן תורה קנ"ה

הצומח וכוח הגודל, על כן אינו מזיק לו שום דבר. אבל כשנותנין החיטה בארץ שאינה טובה לזריעה, אזי הוא נרקב בארץ, מחמת שאין לו כוח הצומח וכוח הגודל".

אם זורעים גרגיר חיטה באדמה שמתאימה לו, על ידי החומרים שהיא משפיעה בתוך הזרע, היא מאפשרת לו להפעיל את כוחות הצמיחה והגדילה שטמונים בו. הוא יכול לעמוד בפגעי מזג האוויר, ובכל מה שמונע ממנו לפרוץ מתוך האדמה ולצמוח כשיכולת. אבל אם הוא נטמן באדמה שאינה טובה בשבילו ואינה טובה לזריעה, אז הוא חלש מאוד, אין לו מזון, ואז הוא באמת נפגע מכל מיני פגעים.

למילה 'אמונה' ולשורש אמ"ן יש במקרא שתי משמעויות. האחת היא לסמוך ולבטוח בדבר. והשנייה היא במוכן של גידול, ועל כך מדובר כאן. רבי נחמן מביא לזה ראיות מהמקרא ומחז"ל. לדוגמה: במגילת אסתר נאמר על מרדכי "וַיְהִי אִמֵּן אֶת הַדָּסָה"²¹. זהו המושג השגור בלשוננו: 'אומנת' או 'משפחת אומנה'. 'אמונה' היא גם מלשון 'גדילה'. חז"ל אמרו: "אמונה זה סדר זרעים"²². עבודת האדמה היא לגדל צמחים למאכל, אבל זה נעשה תוך כדי אמונה ובטחון בבורא שיוריד את הגשם הנחוץ לגידול.

אם כן, אמונה היא הכוח הצומח והכוח הגודל של האדם. וממשיך רבי נחמן:

"ועל כן כשיש לו אמונה, שהיא בחינת כוח הגודל וכוח הצומח, אזי אין מזיק לו שום דבר, ואינו ירא משום אדם ושום דבר, ומתפלל בחיות כראוי, ונוסע להצדיק, כי אינו מתירא ומתפחד משום ענין שבעולם. אבל כשיש חסרון באמונה, אזי אין לו כוח הגודל וכוח הצומח, ואזי הוא נרקב ממש, כמו החיטה הנ"ל, ועל כן יש לו עצבות ועצלות וכבודות, והוא נרקב ממש".

בתקופות מסוימות בחיי האדם, ארוכות או קצרות, הוא מרגיש עצבות ועצלות וכבודות, והוא נרקב ממש. כמוכן שזה דבר שהוא היפך החיים, בחינה של מוות פנימי. מצב מסוכן שהוא נגד טבע האדם ונגד טבע החיים. אבל מפני שהאדם נמצא במצב הזה, ואינו רואה דרך לצאת, הוא עלול 'להתאהב' בזה.

רבי נחמן שואל: אתה לא רוצה לחיות? חסר לך הכוח הצומח והכוח הגודל. להוציא מכוח אל הפועל את מעלות החיים שיש בך. לממש את הפוטנציאל שלך. הכוח הזה הוא האמונה. היא מתקנת את מצב העצבות והעצלות והריקבון. לקשר את עצמי אל הכוח העליון של גידול ובטחון, אל כוח התקוה של הנצח. משהו שהוא הרבה מעבר להתבוססות הקטנה שלי בעצבות ובעצלות. לכן האמונה באלוקים היא הכוח החיוני והמחייב ביותר שיש לאדם.

לקבל חיים מנותן החיים

כשאדם רואה את מחזור החיים בטבע, איך הכל משלים אחד את השני, הוא מגלה את מה שאנחנו אומרים בברכה: "בורא נפשות רבות וחסרונן". יש בורא שרוצה לתת חיים. בהתכוונות פשוטה בטבע רואים שיש כאן רצון אחד ברור: לתת חיים. למלא את חסרון הברואים הרבים. הכל משלים

²¹ אסתר ב, ז

²² מסכת שבת דף ל"א

אחד את השני באופן כזה שכל חלקי הבריאה - דומם, צומח, חי ואדם - כולם יוכלו להיות. אין לנו שום השגה כבורא באמת, אבל הוא מתגלה לנו כבורא שרוצה לתת חיים.

התפקיד שלנו הוא לקבל חיים. זהו הצורך הגופני והנפשי שלנו, ואנחנו עסוקים בו בכל רגע. לקבל חיות. אבל האדם צריך ללמד את עצמו לקבל חיים מנותן החיים. להיות מודע ומחובר למקור החיים, ולהודות לו. "על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי, ברוך חי העולמים".

אמונה היא סמיכה ובטחון וגם גדילה. כי על ידי החיבור החזק עם נקודת האמונה שיש בי אני מתחיל לקבל חיים וחיוק.

"בשמחה ובטוב לבב"

הקב"ה מצווה עליך ומייעץ לך לרצות בחיים ולחיות. להיות שמח. להיות מלא חיות ועסיסיות ואושר. להגיע למצב שנשמחך תהיה נעימה עליך (כדברי ה'חזון איש' שהבאנו קודם). כשאתה בעצבות, בעצלות, בכבדות, או באיזה מצב של ריקבון מסוים - נפשי, מוסרי, רוחני, או גשמי - אתה מורד בתפקיד שלך, שהוא לקבל חיים, להיות אדם חי, אדם שמח.

כאשר התורה מתארת לעם ישראל מה יקרה אם הם לא ישמרו את המצוות ולא יתנהגו על פי רצון האלוקים ויקבלו עונשים חמורים, גלות קשה ונוראה. יש שם רשימה גדולה של קללות וכולן התקיימו בנו עד הפרט האחרון. והתורה אומרת את הסיבה - "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֵב כָּל" ²³.

כתבו על זה גדולי ישראל שלשמוח במצווה היא עבודה גדולה ²⁴, והיא מצווה בפני עצמה, יותר גדולה מאשר המצווה בעצמה ²⁵! אי אפשר כמוכח לזכות לה מבלי לקיים את המצווה, אבל כאשר אתה מקיים את המצוות ואין בכך את נקודת השמחה הפנימית, העיקר חסר מן הספר.

זה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו, בקשר הדוק למה שאמר רבי נחמן "מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד" ²⁶. רבי נחמן אומר: אין לך סיבה להיות בשמחה מחמת פגעי ומקרי הזמן? קשה לך מאוד להיות בשמחה? אין לך סיבה להיות בשמחה? יש לך את כל הטענות הקבועות? ובכן, אין ברירה! אתה חייב להתגבר, להכריח את עצמך בכל הכוחות להיות בשמחה!

הקב"ה רוצה אדם שמח. הוא אומר: אני נותן לך חיים, אני רוצה שאתה תבוא לקבל חיים, אבל לקבל חיים זה רק על ידי שמחה. הרמב"ם פוסק להלכה ²⁷, שאסור לאדם להיות הולל ופוחז, ומאידך אסור לו להיות אדם דיכאוני, שכל הזמן עצוב. אלא מהי דרך האמצע? כותב הרמב"ם: "שמח כל ימיו".

מדוע? מפני שזו הכרת הטובה וזה התפקיד שלך ביחסים בין האדם לבורא. זה מה שכותב ה'חזון איש': "כשהאדם זוכה לגלות את אור האמונה ואת מציאות אמיתותו יתברך, נכנסת בו שמחת גיל אין קץ ונשמחתו נעימה עליו. זה עיקר העניין. וכמו שהורים רק רוצים שיהיה לילדיהם טוב, גם הקב"ה רק רוצה שיהיה לנו טוב.

²³ דברים כוח, מז

²⁴ רמב"ם סוף הלכות לולב

²⁵ רבינו בחיי, ספר כד הקמח אות שמחה

²⁶ ליקוטי מוהר"ן תנינא תורה כ"ד

²⁷ רמב"ם, ספר המדע, הלכות דעות פרק א הלכה ד

אחרי שלומדים ויודעים את היסוד הזה, כדאי לעשות לעצמי 'מדגם' יומי. כמה דקות הייתה "נשמתי נעימה עלי" בשעות האחרונות כשהייתי ער. כי כל דקה שנשמתי אינה נעימה עלי, היא הפסד וטעות. וגם לשאול את עצמי כיהודי מאמין: איפה ה"שמחת גיל אין קץ"!!

לגלות עולם חדש

ה'חזון אי"ש' כותב עוד בקטע שהבאנו קודם²⁸:

"ובהעלות האדם בערכי קודש אלו, נגלה לפניו עולם חדש. כי אפשר לאדם בעולם הזה להיות כמלאך לרגעים, וליהנות מזיו הקודש. וכל תענוגי העולם הזה כאפס כנגד עונג של דבקות האדם ביוצרו יתברך. הכוח הטמיר הזה הוא אחד מהכוחות הטמירים שנתן היוצר בנשמת האדם".

יש כאן הדרכה מאוד ברורה. נקודת האמונה היא נקודת הקשר והדבקות שבין האדם לאלוקים שמביאה את האדם למצב של עונג שיכול להיות כמלאך. אבל 'לרגעים'. וגם אני אולי יכול לזכות לרגעים כאלה של עולם חדש.

אמונה כאהבה

הרבה אנשים מחפשים את הידיעה והחקירה השכלית כאמונה. אבל פעמים רבות הם לוקחים את מה שה'חזון אי"ש' מכנה "עונג של דבקות האדם ביוצרו, כוח טמיר ונעלם", שהוא התשובה ל"חידה הסתומה הכמוסה והנפלאה של החיים", והופכים אותו לביורר פילוסופי שמעקר אותו מיסוד העונג שהוא תמצית החיים. זה כמו שאדם אומר לחברו "אני אוהב אותך", וחברו אומר לו: "תביא לי אישור מבדיקה ב'מכונת אמת'. בלי זה אני לא מאמין לך"... האם כך מוכיחים אהבה? אהבה מוכיחים בכך שנותנים אהבה, ולא כשמביאים חתימות ואישורים ממומחים. אנחנו מדברים כאן על דבר טמיר, על דבר נעלם, על כוח בנפש שהוא גולמי ועוד לא יצא מכוח אל הפועל, והאדם צריך להתאמן כדי לגלות אותו, בדיוק כמו כוח האהבה.

יש הרבה אנשים שנסיבות חייהם לא הביאו להם את האפשרות להוציא מכוח אל הפועל את כוח האהבה שטמון בהם, והאהבה שלהם חנוקה ודחוקה. יש אנשים שזכו לגלות את העונג ואת העוצמה האדירה של כוח האהבה, כי הם הוציאו אותה מכוח אל הפועל.

כמו שמי שלא עושה פעילות גופנית ולא מתעמל יש לו שרירים בגוף שהם לא מפותחים ולא נראים, כך זה גם בנפש. בנפש יש את הכל, את כוח הגודל וכוח הצומח שהיא האמונה - היפך העצלות, הכבדות והריקבון. מה נותן את האמונה? שמחה כנגד עצבות, חריצות כנגד עצלות, קלילות כנגד כבדות, וצמיחה כנגד ריקבון. אבל צריך לגלות את הכוח הזה ולפתח אותו.

אברהם אבינו היה ראש המאמינים. אבל הקב"ה מכנה אותו בשם 'אוהב'. כך אומר הפסוק: "וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ יָרַע אֲבֹתֶיךָ אֲהַבִּי"²⁹. ראו מה שרש"י מפרש על הפסוק הזה: "שלא

²⁸ אמונה ובטחון פרק א' אות ט'

²⁹ ישעיהו מא, ח

הכירני מתוך תוכחה ולימוד אבותיו, אלא מתוך אהבה". לכל תהליך הבירור והחיפוש של אברהם אבינו שדיברנו עליו, כפי שהרמב"ם תיאר אותו, היה מנוע אחד: אהבה.

האמונה היא יסוד החיים בכל התחומים

רבי נתן, תלמידו של רבי נחמן מראה לנו נקודה יסודית בהתבוננות במציאות: "עיקר הידיעה הברורה הוא רק ע"י האמונה".

כל דבר שאני 'יודע' בנוי בעצם על אמון במקור המידע. אני עולה במדרגות, מתוך אמונה במערכת שיצרה את המדרגות האלה ומפקחת על תקינותן. אני עולה במעלית כי אני מאמין במדבקה שכתוב בה שהביקורת האחרונה הייתה בתאריך קרוב. אני הולך לרופא ונותן לו לעשות לי דברים מאוד כואבים ואפילו בלתי הפיכים, מתוך אמון במקצועיות שלו. אני שותה כוס מהברז ולא חושש מזהומים כי אני מאמין במערכת שמפקחת עליהם. מאמין בתאריכי התפוגה שמודפסים על מצרין מזון. לא מבין כיצד הם נקבעים, ולא בודק את התהליך. פשוט מאמין.

זהו רעיון יסודי בהתבוננות במציאות, שכל ההתנהלות של האדם בעולם, אפילו בעסקים, מבוססת על אמונה. ולמדנו זאת מדברי רבי נתן, שכתב³⁰:

"והאמונה היא עיקר הידיעה, בבחינת: 'וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'³¹, שהאמונה היא עיקר הידיעה. כמו שאנו רואין אפילו בגשמיות, שעיקר הידיעה הברורה הוא על ידי אמונה דייקא מה שאחד מאמין לחברו, ואין קיום להעולם בלי אמונה מה שאחד מוכרח להאמין לחברו.

כי בלא אמונה לא יתקיים שום עסק ומשא ומתן. כמו למשל כשאחד רוצה לידע המקח [מחיר ואופן הקניה] מאיזה סחורה במרחקים, כגון המקח מחיטים באדעס [אודסה] או בסטאנבול או במרחקים יותר, אם ירצה לבלי לסמוך על שום נאמנות של שום אדם בעולם, בודאי לא ידע לעולם המקח. כי אפילו אם יהיה החכם הגדול שבחכמים ויחקור בחקירתו בכמה סברות וחכמות נפלאות שראוי עתה שיהיה המקח ביוקר, אף על פי כן הידיעה הזאת שעל פי סברות החכמות אינה ידיעה כלל, כי כבר ראינו כמה פעמים שהיתה הסברה נותנת שיהיה חיטים ביוקר ואף על פי כן היה בזול גדול.

וכן בכל הסחורות והעסקים, הידיעה שעל פי סברא וחכמה אינה ידיעה כלל, רק מי שרוצה לידע ידיעה ברורה מהמקח של איזה סחורה, בהכרח שיסמוך על איש נאמן שיבחר לו איש נאמן שראוי לסמוך עליו, שהוא יודע שהוא אוהבו באמת ויש לו נאמנות, וכשזה הנאמן באמת כותב לו ידיעה מאיזה מקח, מסחורה וכיוצא, זאת הידיעה היא ידיעה ברורה באין ספק אף על פי שאינו מבין בשכלו שום סברא ושכל שיהיה עתה המקח כך, אדרבא, הסברא נותנת שיהיה בהיפך אף על פי כן הוא יודע ידיעה ברורה ואמיתית שהמקח הוא כך על ידי אמונה שמאמין לחברו הנאמן שבודאי לא ישקר בו ובודאי כותב לו האמת".

האמונה היא מקור הידיעה. ובסופו של דבר, האדם צריך לשאוף שתהיה לו אמונה במנהל המערכת של הבריאה שהוא הבורא יתברך, לפחות כמו שיש לו אמונה במערכת שמביאה לו את החלב לסופרמרקט. כי לשתות חלב מקולקל זה מאוד לא בריא כמוכן, והוא מאד מקפיד לבדוק את התאריך,

³⁰ ליקוטי הלכות יורה דעה, הלכות גילוח הלכה ד' אות ב'

³¹ הושע ב, כא

אבל בעצם זו פעולה של אמונה בלבד, ללא שום ידיעה. המערכת לא נמצאת מול עיניך, אלא מיוצגת ע"י פתק, ע"י חותמת, ע"י איזה אישור, חתיכות נייר, שלטים. אתה נותן אמון כי בלי אמון אי אפשר לחיות.

על זה אמר רבי נחמן³² "מי שיש לו אמונה חייו חיים. ומי שאין לו אמונה חס ושלום, חייו אינם חיים כלל". אנחנו מקיימים את הכלל הזה באמון במערכות, בבעלי תארים, בבעלי תפקידים. וכאשר המערכות שאנחנו סומכים עליהם קורסות - מערכת בריאות, מערכת ביטחון, מערכת חינוך - זה גורם לאנשים פחד ותחושת חורבן.

ואילו רבי נחמן אומר: זה בסדר, זה אנושי, לסמוך על מערכות. אבל בוא נרים קצת את האמון הזה למדרגה קצת יותר גבוהה - "גְּבֹהַּ מֵעַל גְּבֹהַּ שְׁמֶר" ³³, כלשון הפסוק, יש מערכת שהיא הרבה ממעל למערכות האלה. אמונה בחי החיים, אמונה בנותן החיים! המערכות רק מפקחות אם החלב שאתה קונה הוא תקין כדי שלא תהיה חולה, אבל הבורא מאפשר לך לנשום ולאכול ולשתות. הוא גורם לתפקוד כל המערכות בגוף שלך! ולכל המערכות המקיפות הוא נותן חיים בכל שניה ושניה.

חז"ל אמרו על הפסוק "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יְהוָה"³⁴: "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא, 'כל הנשמה תהלל יה' - כל הנשימה תהלל יה"³⁵. זו אמונה. דביקות והישענות חזקה על הבורא יתברך, בכל שניה ושניה ובכל רגע ורגע. ויש לזה שכר - "שמחת גיל אין קץ ונשמתו נעימה עליו".

לך אל עצמך

אבל איך מגיעים לזה? קודם כל אתה צריך להגיע לעצמך, כי אנחנו יוצאים מתוך נקודת הנחה שיש בתוכך עוצמות אדירות. שאתה יכול ע"י ליכך ודעתך לגלות את המתיקות והאמת והחיות הזאת, בלי שום עזרה מבחוץ. כי אתה בן אברהם אבינו, והוא המורה הגדול של כל האנושות. לכן הקב"ה שינה את שמו מ'אברם' ל'אברהם', והסביר לו "כִּי אֲבִי הָמוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ"³⁶.

הנבואה של "וּנְבָרְכּוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה"³⁷ התקיימה ומתקיימת מול עינינו, ואנחנו צריכים להתרגש מזה. ממש בזמן האחרון נחתמו הסכמי שלום עם מדינות ערביות, וכל העולם קורא להם "הסכמי אברהם". בכל התרבות האנושית כיום אברהם אבינו מסמל איש אמונה, איש צדק, איש של אהבה למין האנושי עם כל הסנגוריה שלו על סדום, והניסיון להציל אותם מעונשם הגדול. איש של הכנסת אורחים, אהבה ואמונה. הוא דמות וסמל בתרבות האנושית, וכל אחד מאיתנו הוא השתלשלות מדויקת של אב לכן עד אברהם אבינו.

אבל העיקר הוא לא שאנחנו רק צאצאי אברהם אבינו, אלא תלמידי אברהם אבינו. אם לא קרה לאדם שליבו ישוטט ויבין, ודעתו תחפש את דרך האמת ואת קו הצדק - הוא עדיין לא מימש את ה'אברהמיות' שבו.

³² שיחות הר"ן סימן נ"ג

³³ קהלת ה, ז

³⁴ תהילים קנ, ו

³⁵ מדרש ראשית רבה יד, ט

³⁶ בראשית יז, ה

³⁷ בראשית יב, ג

כאשר הוא מנסה להתחיל זו נראית לו משימה קשה ביותר: "מי יעזור לי? אני צריך סעד לתמוך אותי, תחזיק לי את היד, תוליך אותי, אני לא יכול לבד". אתה כן יכול! זה מה שלימד אברהם אבינו, כפי שרש"י כותב³⁸: "אברהם היה מתחזק והולך בצדקו מאליו" ולא היה צריך סעד לתומכו כמו נח.

וכך כותב רבי נתן³⁹:

"וזהו שאמר השם יתברך לאברהם, שמרמז בזה לכל אדם שבעולם, 'לך לך'. שמזהיר את האדם שילך לעצמו. כי עצם האדם מה שנקרא 'אני' הוא רק הנשמה (כמו שכתוב בליקוטי מוהר"י תורה כ"ב), וכן כשמדברים עם האדם לנוכח ואומרים לו 'אתה' או 'לך'. עיקר הכוונה על הנשמה שהוא עצם האדם כידוע.

וזהו שמזהרת התורה את האדם, 'לך לך', שתלך לך לעצמך, היינו למקור נשמתך. שכל הילוכך ונסיעתך וכל דרכיך בזה העולם, בכלם תכוון לילך לך בעצמך, היינו למקור נשמתך, שזה עיקר עצם האדם שמדברים עמו כנ"ל.

וזהו 'מארצך', מארצך דייקא. היינו מתוך ארציות וגשמיות שלך, לאיזה ארציות וגשמיות שירדת לשם, שנדמה לך שקשה לצאת משם. אף על פי כן אתה צריך להתגבר לילך מתוך ארצך דייקא לילך לך לנשמתך וכו' כנ"ל. וזהו 'ומולדתך', איך שנולדת, באיזה גשמיות שנולדת, אף על פי שגם זה מונע גדול וכו' אף על פי כן אתה מוכרח לילך ממולדתך דייקא לילך לך דייקא כנ"ל. 'ומבית אביך', שהם המשפחה והשכנים וקרוביו ומיודעיו שמגודל ביניהם, שגם מהם יש כמה וכמה מניעות לעבודת השם יתברך שמונעים בכמה דרכים, לפעמים בגשמיות ולפעמים על ידי דעותיהם וסברותיהם ההפוכות מן האמת, מכולם אתה צריך לצאת ולילך לך לנשמתך כנ"ל.

כי אתה צריך להאמין שבודאי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונאי עם בריותיו⁴⁰, ובדאי יש לך כוח לעמוד בכל זה כמו שכתב אדמו"ר ז"ל (ליקוטי מוהר"ן תנינא תורה מ"ט) שאין הקדוש ברוך הוא שולח להאדם מניעות שלא יוכל לעמוד בהם וכו'.

וזהו 'אל הארץ אשר אראך', שהוא ארץ ישראל שהוא כלליות הקדושה, ששם הבית המקדש ששם מקור כל הנשמות, שעל זה מזהירו לך לך לנשמתך כנ"ל. וזה שפירש רש"י: 'ולא גילה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שכר על כל דיבור ודיבור'. היינו כי זה עיקר הנסיון של האדם, מה שאין השם יתברך מראה להאדם מיד בעת הנסיון מה שיזכה אם יעמוד בזה הנסיון והצרות, כי בודאי אם כל אדם היה רואה בזה העולם כל מה שיזכה כשישבור תאוותיו ומידותיו הרעים, בודאי לא היה לו נסיון כלל, כי מי פתי וסכל שישליך נעימות לנצח כזה".

מדוע מגלים לנו בכלל מה הקב"ה אמר לאברהם בתחילת פרשת 'לך לך'? בוודאי שלא כל מילה שהקב"ה אמר לאברהם כתובה בתורה. הוא דיבר איתו הרבה יותר. כל דבר שנכתב בתורה או בנביאים או בכתובים, הוא רק מה שנצרך לדורות⁴¹.

³⁸ בפירושו על בראשית ו, ג

³⁹ ליקוטי הלכות אורח חיים, הלכות שבת הלכה ז' אות ע"ה

⁴⁰ מסכת עבודה זרה דף ג'.

⁴¹ כך אמרו חז"ל בילקוט שמעוני מלכים ב פרק ב רמז רכ"ד: "ויגשו בני הנביאים". ללמדך שאין לך עיר בארץ ישראל שלא היו בה נביאים, ומפני מה לא נתפרסמה נבואתך, אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא נצרכה לדורות לא נכתבה".

אם כן, למה זה נצרך לדורות? רבי נתן אומר שזו בדיוק הבשורה שמרמזת בזה לכל אדם בעולם - שילך לעצמו! בדרך כלל אומרים "לך למקום" שפירושו לך אל המקום. פה כתוב "לך לך", לך אליך, לך לעצמך. בכל המעשים והנסיעות והתנועות בחיים תכוון תמיד ללכת למקור נשמתך. זו המשמעות שצריכה להיות חדורה בכל הפעולות בחיים.

בכל מעשה בחיים צריך לעצור ולחשוב על זה: לאן אני הולך? וכאן באה התשובה המפתיעה: אתה צריך ללכת לעצמך! שכל מה שאתה עושה יהיה כדי שתגיע לדעת, לגלות, ולהכיר את עצמך. ואם ארצך, מולדתך, בית אביך, מפריעים לך, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"⁴².

אבל לכאורה יש שאלה על הפסוק. אם אדם נוסע לארץ אחרת, סדר הפעולות הוא שהוא יוצא קודם מביתו, אחר כך משכונתו ועירו, ואחר כך יוצא מארצו. אבל בפסוק הסדר הוא הפוך. מארצך, ממולדתך (השכונה או העיר בה נולדת), מבית אביך.

וההסבר הוא שמדובר כאן על התהליך הנפשי של האדם, כי זו נסיעה רוחנית, לא נסיעה סתמית. הכי קשה לעזוב את הדברים שהתרגל אליהם בבית אביו, אפילו אם הם דברים שליליים. קודם כל האדם צריך לצאת מהארציות שלו, מהמעגל היותר גדול, אחר כך עובדים גם על המעגל היותר פנימי - "ממולדתך", ואחר כך גם על המעגל הכי פנימי "מבית אביך". זו הנקודה שהתגלתה לנו במאמר הקב"ה לאברהם אבינו: לך אליך לעצמך, למקור נשמתך.

למה אני צריך ללכת למקור נשמתי? אם אני רוצה לצאת מהעצבות, מהעצלות מהכבדות, מהריקבון, לגלות את כוח הגודל והצומח שיש בתוכי, זה שם, במקור נשמתי.

האוצר מתחת לגשר

כמו בסיפור המפורסם שמסופר בשם צדיקים רבים וגם בשם רבי נחמן על האוצר מתחת לגשר. אדם חלם כמה פעמים חלום, שבעיר הבירה וינה הרחוקה מהכפר שלו, מתחת לאיזה גשר יש אוצר גדול. אחרי שחלם כך כמה פעמים החליט לנסוע ולברר. אחרי נסיעה ארוכה הגיע לוינה, והגיע לגשר שראה בחלום, אבל ראה שם קצין וקבוצת חיילים ששומרים על הגשר. מכיון שכך, לא יכול היה ללכת ולחפור תחת לגשר. ניגש לקצין ואמר לו "חלמתי חלום שמתחת לגשר הזה יש אוצר גדול. תן לי לחפור, וכאשר נמצא את האוצר, נתחלק בו". אמר לו הקצין: "יהודי טיפש, אני חולם כבר כמה שבועות ברציפות, שיש יהודי בשם פלוני שגר בכפר פלוני, שמאחורי התנור שלו במטבח יש אוצר. אז מה אעשה? האם אסע עכשיו לכפר הזה לחפש את האוצר?". הוא היה היהודי הזה. מיד הוא חזר לביתו, חפר מאחורי התנור שלו במטבח, ומצא אוצר.

הפירוש המקובל לסיפור הזה, הוא שהאדם לפעמים צריך לנסוע רחוק מאוד, כמו שרבי נחמן הזכיר בתורה שהבאנו, שיש לנסוע אל הצדיק. אבל למה הוא נוסע לצדיק? כדי לגלות שהאוצר בעצם נמצא אצלו. האוצר לא נמצא רחוק מתחת לגשר, אלא האוצר נמצא אצלך בתוך הבית.

לכן "לך לך" למקור נשמתך, כדי לגלות שם את הכוח הצומח ואת הכוח הגודל שניתן בך. וכל מה שאתה צריך זה לזרוע את עצמך באדמה מתאימה לזריעה. ואז הכוחות שיש בך ממילא, יצאו מכוח אל הפועל. אבל זו עבודה קשה. לכן אתה צריך העצמה פנימית ודכקות במטרה כדי ללכת אליך, למקור נשמתך.

אחד היה אברהם

בתורה קצרה (לפני התחלת ליקוטי מוהר"ן חלק שני) מביא רבי נחמן את הפסוק: "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם"⁴³ ואומר כך:

"שאברהם עבד ה' רק על ידי שהיה אחד. שחשב בדעתו שהוא רק יחידי בעולם, ולא הסתכל כלל על בני העולם, שסרים מאחרי ה' ומונעים אותו, ולא על אביו ושאר המונעים, רק כאילו הוא אחד בעולם. וזהו: 'אחד היה אברהם'.

וכן כל הרוצה לכנוס בעבודת ה', אי אפשר לו לכנוס כי אם על ידי בחינת שיחשוב שאין בעולם כי אם הוא לבדו יחידי בעולם. ולא יסתכל על שום אדם המונעו, כגון: אביו ואימו או חותנו ואשתו וכניו וכיוצא, או המניעות שיש משאר בני העולם, המלעיגים ומסיתים ומונעים מעבודתו יתברך. וצריך שלא יחוש ויסתכל עליהם כלל רק יהיה בבחינת: 'אחד היה אברהם' כאילו הוא יחיד בעולם כנ"ל".

זו הייתה כל המהות של אברהם, שהיה יחידי בעולם, ולא הסתכל על שום מניעה. כתוב במשנה: "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם"⁴⁴, לא היו לו חיים קלים. אבל הוא אמר: אני לבד בעניין. אני והאמת שלי. אני וקו הצדק, כמו שהרמב"ם מכנה זאת. על ידי העמידה בנסיונות הגיע למה שהגיע.

צריך ללמוד מאברהם אבינו. הוא המורה שלנו, והוא הדוגמא שלנו. בכוחו יש באפשרותנו לעורר בנפשנו את כוח ה'יחידיות'. לקבל עוצמה להשתוקק אל האמת וללכת לקראתה, להתגבר על כל המניעות ולהשיג אותה ואת הנעימות שבה. אשרינו מה טוב חלקנו, ויהי רצון שנזכה.

---

⁴³ יחזקאל לג, כד

⁴⁴ מסכת אבות פרק ה' משנה ג'. ורבי עובדיה מברטנורא מפרט אותם: "עשרה נסיונות - א' אור כשדים שהשליכו נמרוד לכבשן האש. ב' לך מרצף. ג' ויהי רעב. ד' ותוקח האשה בית פרעה. ה' מלחמת המלכים. ו' מעמד בין הבתרים שהראהו שעבוד מלכיות. ז' המילה. ח' וישלח אבימלך ויקח את שרה. ט' גרש האמה הזאת ואת בנה. י' העקדה".